

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 2. kvartal 2012

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen i forhold til samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **199 mio. kr.** fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (Definerede Døgn Doser), er i samme periode steget med **2 mio. DDD**.

Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Midler mod blodpropper
- Midler til sænkning af blodsukker
- Metoprolol **NY**
- Insuliner og analoger
- Centralt virkende sympatomimetika (ADHD)
- Andre midler til obstruktive luftvejssygdomme
- Levonorgestrel og østrogen **NY**
- Paliperidon
- Pregabalin
- Gonadotropiner

Lægemidler med størst fald i omsætning

- Antipsykotika (Olanzapin, quetiapin)
- Stærke smertestillende midler (opioider) **NY**
- Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)
- HMG CoA reductase-hæmmere (statiner) **NY**
- Donepezil

Læs mere om:

- [Faldende udgifter til stærke smertestillende midler](#)
- [ADHD medicin: Børn bliver behandlet længst tid](#)
- [Skift til 2. generations p-piller på baggrund af større viden om bivirkninger](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen](#)

Faldende udgifter til stærke smertestillende midler

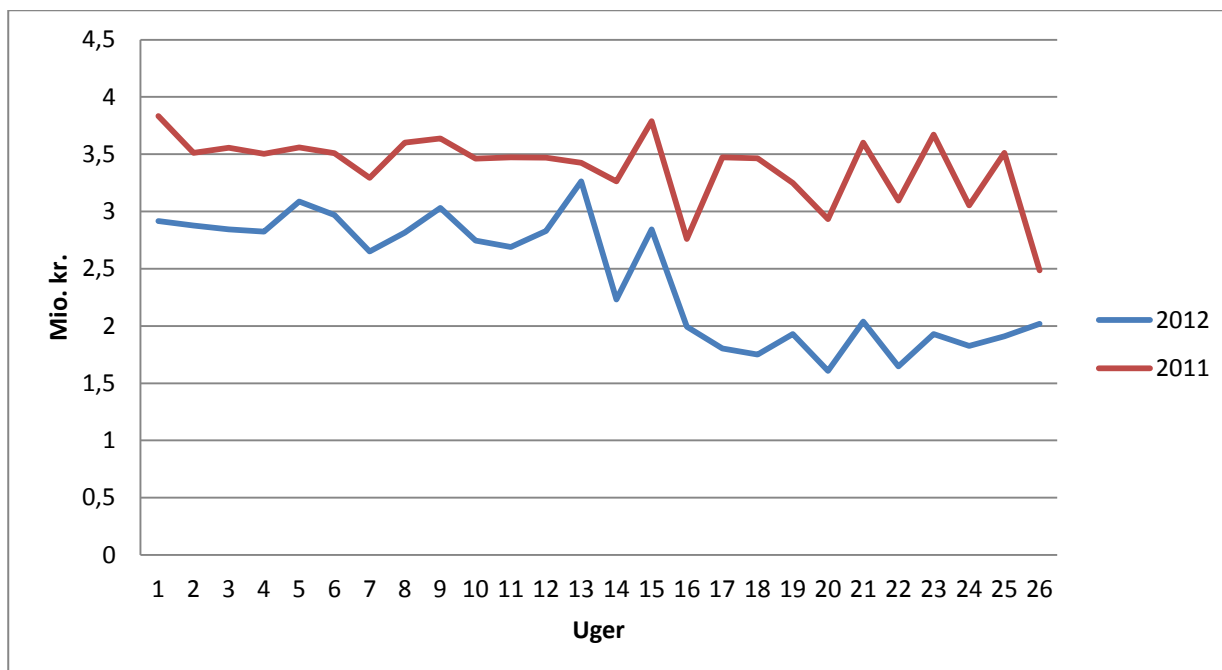
Omsætningen for stærke smertestillende midler er faldet fra 142,1 mio. kr. i 2. kvartal 2011 til 119,3 mio. kr. i 2. kvartal 2012. Et fald på 16 procent. Det samlede forbrug har stort set været uændret i samme periode.

Omsætningsfaldet skyldes dels, at der har været gjort en stor indsats for at ændre forbruget fra de meget dyre stærke smertestillende midler (fx oxycodon) til de billigere (fx morfin) (læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin 1. kvartal 2011](#)), og dels, at prisen på både oxycodon kapsler og depottabletter blev sat ned i uge 16 2012. Prisfaldet skete som en følge af diskussionerne omkring revurderingen af tilskud til de stærke smertestillende midler, hvor oxycodon stod til at miste det generelle tilskud på grund af den uforholdsmæssigt store prisforskel til morfin, og dels som følge af patentudløb og markedsføring af generika.

Som følge af prisnedsættelsen har oxycodon bevaret det generelle tilskud, da priserne nu er konkurrencedygtige med morfins. De nye lavere priser kombineret med et ækvieffektivt dosisforhold mellem oxycodon og morfin på 1:1,5 til 1:2 giver behandlingspriser per døgn på 9,57 - 12,76 kr. for oxycodon kapsler og 8,52 - 11,36 kr. for oxycodon depottabletter. For morfin er den gennemsnitlig laveste behandlingspris per døgn 6,00 - 7,92 kr. for tabletterne og 6,90 - 7,82 kr. for depottabletterne.

Der er fortsat penge at spare ved at vælge morfin frem for oxycodon, selvom besparelsen nu er knapt så stor som tidligere.

Figur 1. Omsætningen af oxycodon, uge for uge, første halvår af 2011 og 2012

Helle Landberger Johansen

ADHD medicin: Børn bliver behandlet længst tid

I juli udkom den anden af to artikler om brugen af ADHD medicin i Danmark. Studierne er et samarbejde mellem Lægemiddelstatistik, der flyttede fra Lægemiddelstyrelsen til Statens Serum Institut 1. marts 2012, Syddansk Universitet og Institut for Rationel Farmakoterapi. Den første artikel, der undersøger brugen af ADHD medicin i et nationalt perspektiv blev omtalt på [SSI's hjemmeside](#) i maj måned.

Den anden artikel fokuserer på brugen af ADHD medicin fra et patientperspektiv. Studiet viste flere bekymrende tendenser. Median behandlingstiden for de personer, der startede behandling med ADHD medicin før de fyldte 13 år var ca. 4 år. Det er markant længere end behandlingstiden for de personer, der startede som unge eller voksne. For dem var median behandlingstiden 1½ år, se figur 2.

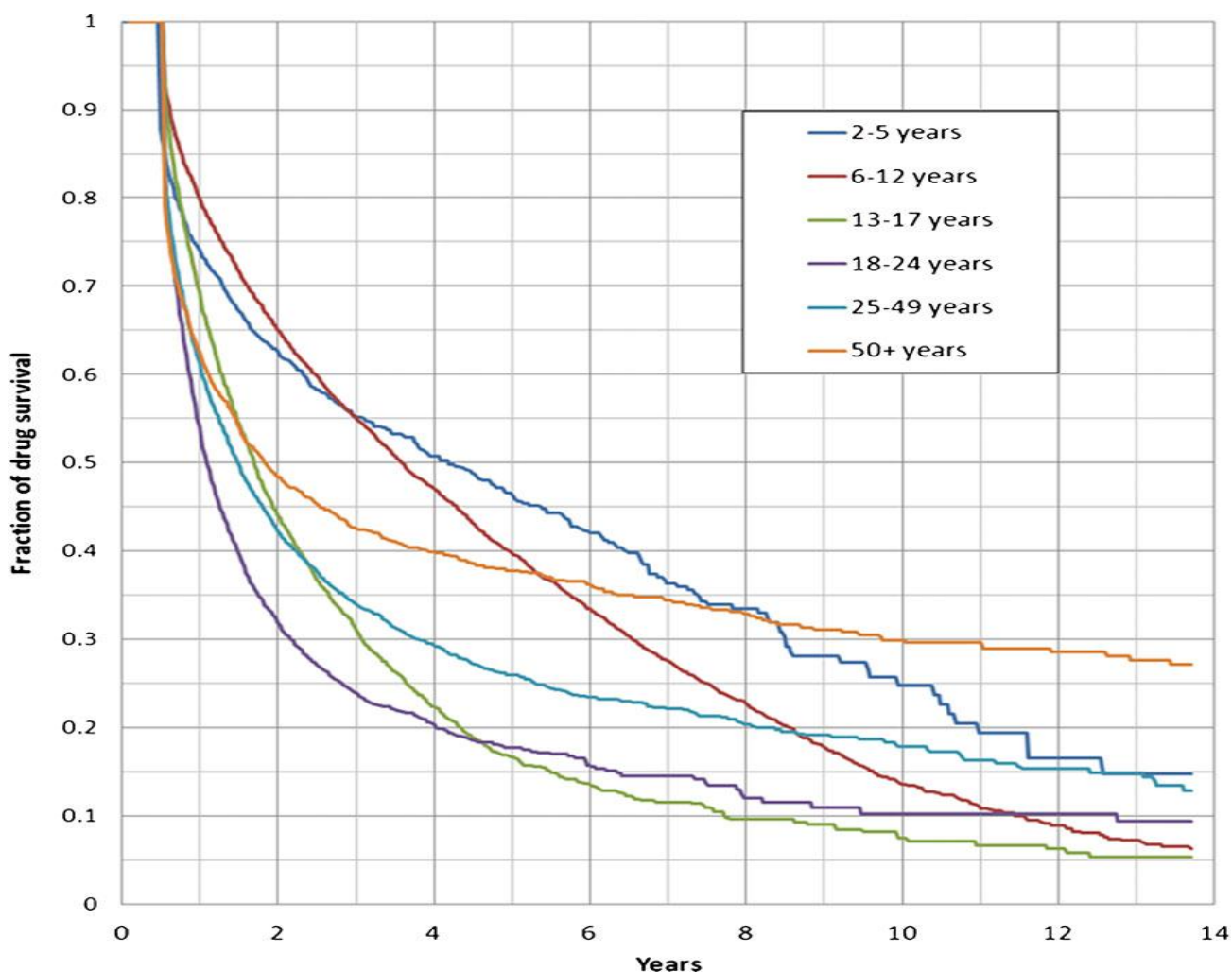
ADHD medicin bliver ofte brugt off-label, dvs. til personer medicinen ikke er godkendt til (personer under 6 år og over 17 år). Der er dobbelt så mange af off-label brugerne, der springer fra behandlingen efter en enkelt recept, som blandt de personer medicinen er godkendt til.

Den gennemsnitlige dosis medicin, der bliver udskrevet til ADHD patienter er steget til op mod det dobbelte gennem de sidste 10 år. Stigningen ses i alle aldersgrupper.

En stor del af de personer, der er i behandling med ADHD medicin har tidligere brugt, eller bruger samtidig, anden medicin mod psykiske lidelser. Særligt havde mange voksne brugere af ADHD medicin et samtidigt forbrug af antipsykotika (21 %) og antidepressiva (35 %).

Den videnskabelige artikel er publiceret af European Journal of Clinical Pharmacology: Pottegård A, Bjerregaard BK, Glintborg D, Kortegaard LS, Hallas J, Moreno SI. The use of medication against attention deficit hyperactivity disorder in Denmark: a drug use study from a patient perspective. Eur J Clin Pharmacol 2012 July 19

Figur 2. Behandlingsvarighed for brugen af ADHD medicin fordelt på aldersgrupper.

Bine Kjøller Bjerregaard

Skift til 2. generations p-piller på baggrund af større viden om bivirkninger

P-piller, der indeholder både østrogen og gestagen, også kaldet kombinations p-piller, tages årligt af 400.000 kvinder i Danmark. P-pillerne opdeles på 1. til 4. generation afhængig af hvilket gestagen de indeholder og hvornår de kom på markedet. Typen af gestagen har bl.a. betydning for risikoen for venøse blodpropper.

Der har været en stor stigning i omsætningen af 2. generations p-piller fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Stigningen skyldes et større salg af 2. generations p-piller af mærkerne: Rigevidon, Malonetta, Microgyn, Femicept og Ethinylestradiol/Levonorgestrel "A-Pharma", hvor omsætningen er steget over 400%. Stigningen i omsætning svarer til en tilsvarende stigning i solgt mængde (DDD). Der findes desuden 2. generations p-piller under to andre atc koder.

Den kraftige stigning i salget af de nævnte 2. generations p-piller skyldes sandsynligvis at disse p-piller er de 2. generations p-piller, der har det laveste indhold af østrogen og samtidigt er blandt de billigste.

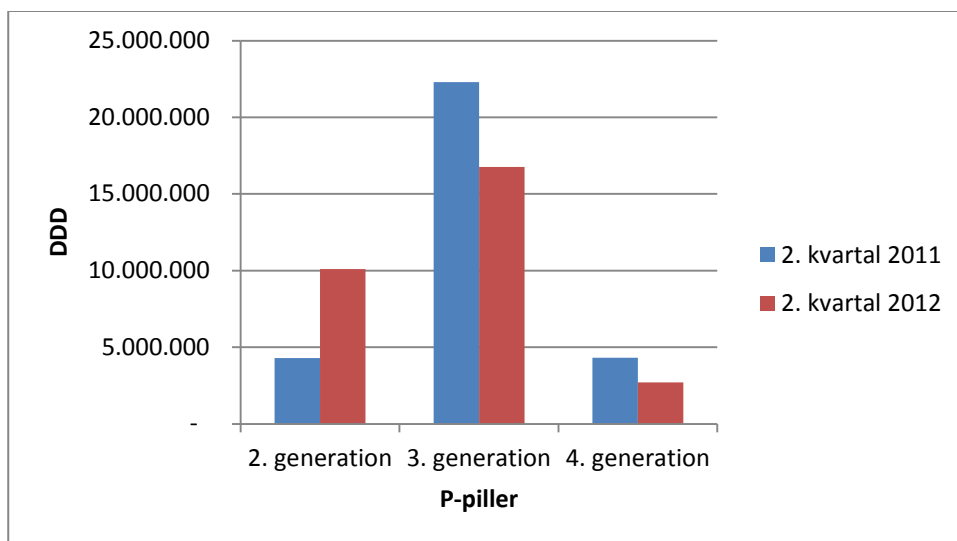
Samtidigt med stigningen i salget af 2. generations p-piller, har der været et næsten tilsvarende fald i salget af 3. + 4. generations p-piller. Næsten 20% af det samlede salg er flyttet fra 3. + 4. generation til 2. generation (se figur 3).

Ændringerne i salget af p-piller skyldes ændrede anbefalinger. Det anbefales nu at starte med en 2. generations p-piller, når kvinden starter behandling med denne præventionsform.. Baggrunden for de ændrede anbefalinger skyldes, at flere store registerundersøgelser har vist en forøget risiko for venøse blodpropper ved brug af 3. og 4. generations p-piller i forhold til 1. og 2. generations p-piller.

Ud over anbefalingerne om at starte med 2. generations p-piller, tyder størrelsen af ændringen på, at også kvinder, der allerede brugte andre typer p-piller har skiftet til 2. generation.

Udover de ændrede anbefalinger har der også været stor mediedækning af bivirkningerne ved behandling med p-piller. Læs mere om p-piller på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#) og [Guidelines fra DSOG](#).

Figur 3: Mængdesalg af p-piller i 2. kvartal 2011 og 2. kvartal 2012 fordelt på type.

Maja Laursen

Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

Udgifterne til lægemidler, der modvirker dannelsen af blodpropper, stiger fortsat. Omsætningen steg med 19 mio. kr. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. De stigende udgifter skyldes stadig primært de nye blodfortyndende midler - Pradaxa®, der er steget med næste 11 mio. kr., og Brilique®, der er steget med 4,5 mio. kr. - samt Hjertemagnyl® og andre tilsvarende midler med acetylsalicylsyre, der er steget med 2,1 mio. kr. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 1. kvartal 2011](#).

Omsætningsstigningen i gruppen af blodsukkersænkende ikke-insuliner (A10B) skyldes hovedsageligt en stigning i omsætningen af Victoza®. Victoza® kom på markedet i juli 2009. Victoza® omsatte for 48 mio. Kr. i 1. kvartal 2012, en stigning på 13 mio. kr. siden 2. kvartal 2011. Læs mere om Victoza® i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 1. kvartal 2011](#).

Metoprolol er en beta-blokker, der bruges mod forhøjet blodtryk og andre hjerte-karsygdomme. Den store omsætningsstigning af metoprolol skyldes at prisen på 100 mg depottabletterne i perioden 30.4-25.6 2012 steg til det dobbelte.

Fra 2. kvartal 2011 til 2.kvartal 2012 er omsætningen af insuliner og insulinanaloger steget med knap 13 mio. kr. Det skyldes hovedsageligt salget af de langtidsvirkende insulinanaloger Lantus Solo Star® (glargin) og Levemir® (detemir). Stigningerne skyldes en blanding af et øget mængdesalg og prisstigninger. Læs mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fra 1. kvartal 2012](#).

Lægemidler til astma og KOL af den overordnede type 'andre midler til obstruktive luftvejssygdomme' omsatte i 2. kvartal 2012 for 115,4 mio. DKK. Stigningen på 8 pct. i omsætning og ca. 1 pct. i mængde i forhold til samme kvartal sidste år dækker over en større omsætning og mængdesalg af lungeudvidende medicin med antikolinerg virkning, især Spiriva Respimat® (Tiotropiumbromid) til KOL, samt en stigende omsætning (ca. 8 pct.) men mindre mængdesalg (ca. - 3 pct.) af steroider til inhalation. Mængdesalget af steroidet budesonid er faldet til fordel for et større mængdesalg af fluticason og det dyrere lægemiddel beclometason, der i samtidigt også er steget i pris. Omfordelingen af forbruget skyldes at produktionen af inhalationssprays med budesonid ophørte i marts 2011, således at personer, især små børn, der kun kan anvende inhalationssprays som inhalationsdevice, har måttet skifte til andre steroider, der sælges i inhalationssprays.

Omsætningen af det dyre antipsykotikum paliperidon (N05AX13) er steget med 6.4 mio. kr. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012 (188 %). Mængdeforbruget af paliperidon er steget med 0,1 mio. DDD (106 %) og antallet af personer, der har indløst recept på paliperidon i løbet af kvartalet er steget med 444 (73 %). I 2. kvartal 2012 var der omkring 1.000 personer, der indløste recept på paliperidon. Stigningen i omsætningen er drevet

af depotinjektionspræparatet Xeplion®, der blev markedsført i maj 2011. Xeplion® har en gennemsnitspris på ca. 115 kr./DDD. Det er ikke blevet dyrere i perioden, men det har solgt væsentlig mere i 2. kvartal 2012 end i 2. kvartal 2011.

Omsætningen af pregabalin (N03AX16), hvor eneste lægemiddel er Lyrica®, er steget med 6,1 mio. kr. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012 (19 %). Omsætningsstigningen skyldes en stigning i antallet af personer i behandling.

Egenbetalingen på fertilitetsmedicin blev øget den 1. januar 2011. Dette førte til et fald i omsætningen i 2011. Møregenbetaling blev afskaffet igen et år efter den 1. januar 2012. Der ses en stigning i omsætning og mængdesalg af fertilitetsmedicin, herunder gonadotropinerne, i andet kvartal 2012 sammenlignet med andet kvartal 2011. Læs mere om gonadotropinerne i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 4. kvartal 2011](#).

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 1. Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætning fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen.	Antal personer der indløste recept i 2. kvartal 2012	Omsætning i 2. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 2. kvartal 2012 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Midler mod blodpropper	B01A	Pradaxa® Brillique® Hjertemagnyl®	407.303	81,7	110,3	28.6 (35.0 %)	0.4 (1.0 %)
Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. Insuliner	A10B	Victoza®	154.273	73,6	91,3	17.7 (24.0 %)	0.6 (4.0 %)
Metoprolol NY	C07AB02		192.379	22,9	38,4	15.5 (67.0 %)	0.3 (3.0 %)
Insuliner og analoger	A10A	Hurtige og langtidsvirkende analoger	60.639	104,1	116,8	12.7 (12.0 %)	0.2 (2.0 %)
Centralt virkende sympatomimetika (ADHD)	N06BA	Methylphenidat og atomoxetin	29.006	73,6	86,9	13.2 (18.0 %)	0.5 (16.0 %)
Andre midler til obstruktive luftvejssygdomme til inhalation	R03B		119.961	107,2	115,4	8.2 (8.0 %)	0.1 (1.0 %)
Levonorgestrel og østrogen NY	G03AA07		64.230	1,5	8,7	7.1 (465 %)	5.1 (449 %)
Paliperidon	N05AX13		1.049	3,4	9,8	6.4 (188 %)	0.1 (106 %)
Pregabalin	N03AX16		18.969	31,9	38,0	6.1 (19.0 %)	0.2 (18.0 %)
Gonadotropiner	G03GA		5.584	31,9	38,0	6.1 (19.0 %)	0.2 (18.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

Omsætningen af antipsykotiske lægemidler er faldet med 111.1 mio. kr. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012 (45 %). Dette skyldes to patentudløb i gruppen af diazepiner, oxazepiner, thiazepiner og oxepiner (N05AH). For olanzapin (N05AH03) ses der et fald i omsætningen på 68.7 mio. kr. (92 %) som følge af patentudløbet på Zyprexa® (olanzapin) i september 2011. For quetiapin (N05AH04) ses der et fald i omsætningen på 39.2 mio. kr. (52 %) som følge af patentudløbet på Seroquel® (quetiapin) ultimo marts 2012. Læs mere om omsætningen af antipsykotika i [Trends i apoteksforbeholdt medicin 3. kvartal 2011](#).

Human papillomavirus vaccinen (HPV vaccinen, J07BM01) beskytter mod HPV virus, der giver kønsvorter, livmoderhalskræft, samt visse andre former for kræft. Vaccinen er en del af børnevaccinationsprogrammet. Efter opstarten af børnevaccinationsprogrammet har salget af vacciner ligget på mellem 35- og 45.000 vaccinedoser hvert kvartal. Siden 1. kvartal 2011 er omsætningen imidlertid faldet drastisk (-52 %). Omsætningsfaldet skyldes at prisen på 10 stks pakninger af vaccinen, der sælges til læger til brug i

børnevaccinationsprogrammet, er faldet voldsomt- fra 7.302 kr. for 10 stk. i 2.kvartal 2011 til 2.058 kr. for 10 stk. i 2. kvartal 2012

HMG CoA reduktase-hæmmerne (statiner) bruges mod forhøjet kolesterol i blodet. Der var i 2. kvartal 2012 over 400.000 personer i Danmark, der indløste en recept på et statin. Omsætningsfaldet skyldes generelle prisnedsættelser på stort set alle produkterne. Den helt overordnede gennemsnitspris for en tablet er faldet fra 1,72 kr. til 1,28 kr. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Et fald på 25,7 %. Der har været en lille stigning i forbruget på 4,2 % samtidig med at omsætningen er faldet med 22,6 %.

Omsætningsfaldet på demensmidlerne i ATC gruppe N06DA skyldes omsætningsfald på donepezil (N06DA02), som er faldet til en tredjedel af omsætningen samme kvartal året før. Det skyldes fald i den gennemsnitlige pris pr. DDD, pga. introduktion af væsentligt billigere generika i 1. kvartal 2012, fra 30,38 kroner i 2. kvartal 2011 til 1,47 kroner i 2. kvartal 2012.

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i forrige kvartalsrapport.

Tabel 2. Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller andre mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen.	Antal personer der indløste recept i 2. kvartal 2012	Omsætning i 2. kvartal 2011 i mio. kr.	Omsætning i 2. kvartal 2012 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Antipsykotika (Olanzapin, quetiapin)	N05AH	Zyprexa®, Seroquel®	38.562	154,3	44,8	-110 (-71 %)	0.1 (4.0 %)
Stærke smertestillende midler (opioider) NY	N02A		217.827	142,1	119,3	-23 (-16 %)	0.0 (0.0 %)
Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)	J07BM01		4.988	37,7	14,9	-23 (-60 %)	0.0 (-17 %)
HMG CoA reduktase-hæmmere (statiner)	C10AA		435.423	98,7	76,3	-22 (-23 %)	2.4 (4.0 %)
Donepezil	N06DA02		6.172	22,5	1,1	-21 (-95 %)	0.0 (2.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Dataleverancer og Lægemiddelstatistik på mail stapost@dkma.dk eller telefon 4171 4759.

Statens Serum Institut, Dataleverancer og Lægemiddelstatistik, august 2012